D. D.

DISSERTATIO ACADEMICA,

SISTENS

INEBRIANTIA,

QVAM

CONSENS. EXPERIENT. FACULT. MEDICÆ

IN ILLUSTRI LYCEO UPSALIENSI,

PRÆSIDE

VIRO NOBILISSIMO ATQVE EXPERIENTISSIMO,

DN. DOCT. CAROLO LINNÆO,

EQVITE AURATO DE STELLA POLARI,

S:Æ R:Æ M:TIS ARCHIATRO,

MEDIC. ET BOTAN. PROFESSORE REG. ET ORD.

ACAD. SCIENT. UPSAL. HOLM. PETROPOL. BEROL.

IMP. NAT. CUR. LONDIN. MONSPEL. TOLOS.

ET FLORENT. SOCIO.

PUBLICO EXAMINI DEFERT

OLAVUS REINH. ALANDER,

WESTMANNUS.

IN AUDITORIO CAROL. MAJ.

AD DIEM *VII* april ANNI MDCCLXII.

H. A. M. S.

U P S A L I Æ.

A

MONSIEUR

MARTIN LOUIS ÖRNSCHÖLD,

LIEUTENANT d' Infanterie, SEIGNEUR des forges de Carmansbo & des terres d' Eknö.

MONSIEUR,

Après avoir honoré de Vos bonnes graces, depuis si long tems, celui à qui je dois la vie, Vous trouverez, j' espere, tout naturel, que la confiance en Votre

Votre bonté; aussi bien que le respect qui en est inseparable, passe de Pere au fils. Dans cette douce pensée, Monsieur, je ne saurois craindre de Vous deplaire, en mettant Votre Nom à la tête de ces feuilles, les premices de mes études academiques. Permettez qu' elles marquent, à quiconque les veut du moins regarder, les respectueux sentimens de mon coeur, & le parfait devouement, avec le quel je serai toute ma vie

MONSIEUR

Votre tr's humble & trés obeissant serviteur,

OLAVE R. ALANDER.

BRUKS-PATRON vid Persbo och Præsthyttæ Bruk,

Herr PETTER ECKMAN,

HANDELSMANNEN i Stockholm,

Herr ISAAC WESTBERG,

TULLFÖRVALTAREN vid stora Sjötullen i Stockholm,

Herr PETTER TÖRNGREN,

SKIEPS CLA

Herr PETTER

MINE GUNSTIGE HERRAR

Med desto större fog har jag låtit teckna Edra ta mitt lilla Academiska arbete, som J al- hets prof emot mig alt ifrån de spådaste åren räknas eller nog värdigt omtalas. Uptagen der- tålk af min årkänslo-fulla välmening och en för- alt framgent innesluter sig i Eder vanliga gunst. nen för Edert väl upsända trogna suckar, under lefva

MINE GUNSTIGE HERRARS

ödmiuke

OLOF REINH.

KYRKIOHERDEN
Herr Mag. OLOF ECKMAN,

HANDELSMANNEN i Stockholm,
Herr PETTER REINKE,

RÅDMANNEN i Köping,
Herr ISAAC ECKMAN,

RERAREN,
ALANDER,

MORBRÖDER OCH FARBRÖDER.

vårda namn, Mine Gunſtige Herrar, framför dettid tagit en öm dehl i min vålgång. Edra Huldåro flera och ſtörre, ån at de kunde af mig upföre, Gunſtige Herrar, detta endaſt ſåſom en ſåkran om min beſtåndiga undergifvenhet; ſom Jag ſkal emedlertid aldrig tröttna att til Förſydett jag har den Åran att med vördnad fram-

MORBRÖDERS OCH FARBRÖDERS

Tjenare
ALANDER.

Då. Förstlingen. Frambåres.

För. Min. Fader.

Rådmannen. I. Köping.

Herr. MARTIN. ALANDER.

Tolke. Skrift. Denna.

Min. Tacksamhet.

Mot. Båsta. Vålgörare.

Min. Önskan.

Om. Lif. Och. Vålsignelse.

Min. Föresats.

At. I. Vårket. Vara.

Dess. Lydigste. Son.

D. D.

Corpus humanum duabus conſtat partibus, ex *ſyſtemate* nervoſo, cerebro nempe cum medulla oblongata & nervis, atque ex partibus *ſolidis* fibroſis & *fluidis* in his contentis. Fluida & ſolida hæc illis nutrimenta præbent, illæ vero his vigorem, motum & actionem ſubminiſtrant. *Ingerenda* pro ſuis quodque qualitatibus in utrasque agunt, atque ut animalia ſelectum faciant ingerendorum, ad ipſum aditum collocata ſunt organa guſtus & olfactus, quibus ſapida & odorata ſollicite diſcernant. *Sapida* agunt in fluida & ſolida eaque variant, non vero ſyſtema cerebri. *Odorata* volatilia agunt in cerebrum, ſed ſolida & fluida, ceteris paribus, non mutant, niſi mediate ciendo motum in ſyſtemate nerveo. Mirum Naturæ eſt phœnomenon, quod, ubi Dulcia aut Acria, Acida aut Amara, Viſcoſa aut Salſa, Pingvia aut Stiptica, Aquoſa aut Sicca ingerimus, ne minima quidem in cogitationibus noſtris oriatur variatio; ubi vero volatilia: fra-

Fragrantia aut Tetra aut ſpirituoſa adſumimus, de omnibus fere aliter, quam antea, judicamus. Poſterior hæc actio valde nobis obſcura eſt & explicatu difficilis, quum Phyſiologi nondum ſatis explanate definire valuerint actiones ſyſtematis nervoſi; ſi vero a poſteriore procedimus & effectus inebriantium experientia duce examinamus, phœnomena deprehendimus maxime admiranda.

§. I.

Inebriantia vulgo dicuntur ea, quæ ita agunt in ſyſtema nervoſum, ut hoc non tantum in actione Motus, ſed etiam in actione Sentiendi varietur. Quæ hoc efficiunt, particulæ ſunt ſubtiliſſimæ & leviſſimæ, utpote quæ ex vegetabilibus quaſi per halitum adſcendant, vel arte chymica fermentando maxime ſubtiliſatæ ſunt & ſpirituoſæ vocantur. Quomodo hæ nervos adficiant & excitent quotidiana oſtendit experientia in iis, qui deliquio correpti mortuis jacent ſimiles, ſed admoto naribus ſpiritu ſalis amoniaci vel aceto aut vino, vel etiam plantis fragrantibus, ab orci faucibus quaſi revocantur, dum nudi in ſinu frontis nervi a ſpirituoſis vivificantur & exſtimulantur. Pari modo ubi pars aliqua corporis contuſa, ſugillata aut inflammata eſt, reſolventia adplicant Chirurgi, quæ ſpirituoſa ſunt aut fragrantia volatilia, quæ ſuo halitu corpus intrant, nerviſque ſemimortuis vitam inflant, quo fit, ut actio vitæ in ea parte ſanitatem reſtituat; contra, ſi quis vehementi dolore aut conſtanti pervigilio laborat, Medici tetra propinant, ut papa-

papaverina, vel ea etiam externe adplicant, ut Anethum, Crocum, Myristicam, ad producendum somnum.

§. II.

Verum latior se heic aperit campus, quam ut eidem emetiendo par forem, si exempla, quæ excogitari possunt, omnia secutus, cunctos ejus recessus lustrare vellem. Suffecerit mihi in præsenti paucis considerasse effectum mirabilem, quem producunt inebriantia proprie sic dicta. Nullæ fere nationes destituuntur inebriantibus, quibus lassati, enervati, tristes, remissiores animum solari corpusque reficere solent. Hæc vires tum corporis, tum animi cito reparant, id quod tardius & nec sine ambagibus esculenta efficiunt & ne sic quidem adeo sufficienter. Quamprimum enim inebriantium aliquod sumitur illico vires augescunt, cor pulsat alacrius, lassitudo perit, corpus incalescit, animus fit lætior & ad res gerendas promtior.

§. III.

Nos Europæi diætetice potissimum utimur inebriantibus fermentatis, ut Cerevisia, Vino & Spiritibus destillatis, ubi pharmaco ejusmodi gratum conciliare saporem studemus. Aliæ autem gentes, inprimis orientales, inebriantibus maxime deditæ, vehiculum minus curant.

NATIVA inebriantia plurima quidem cognita sunt, sed plura tamen adhuc ignota, quæ in plerisque plantis tetris inveniuntur.

a) OPIUM est succus lacteus, a sole inspissatus, ex

fauciatis immaturis capsulis *Papaveris somniferi*, quo propter opio conferuntur agri in regno Turcico & vicinis terris. Turcæ olim hoc magis quam hodie abusi sunt, qui id a grano ad drachmam usque sumunt, prout longiori usu in consvetudinem cessit naturalem. Hoc pellit curas, mœstitiam, & periculorum metum, excitat hilaritatem, risum, oblivionem, stultitiam, furorem, quam ob rem etiam Imperatores eorum sæpe militibus in aciem educendis, drachmam opii viritim præbent, ut hostem imperterriti adgrediantur. Justo autem major dosis si accipiatur, pupillæ dilationem, rubôrem faciei, balbutiem, singultum, maxillæ relaxationem & alia ejusmodi mala gignit. Qui Pharmaco hoc heroico diu abusi sunt, hebetes inde fiunt, incurii, stupidi, elingues, macilenti, melancholici, tremuli præcoci senectute; sed rationi convenienter usurpatum heroicum est medicamentum & diætetice recreat validius, quam ullum aliud hucusque cognitum, nec alio pharmaco perfectiorem pacem umquam expertus est *Jones de opio.*

b) PEGANUM *Harmala*, cujus semina in foris venalia assumunt Turcæ, inebriant, Auctore Bellonio in itinerario, qui refert Imperatorem Solimannum vesci semine solitum (Teste Jovio), ignorans quale esset, quod voluptatem adferret rerumque molestarum memoriam tolleret. Ex hoc semine forte Bolus erat, quem Kæmpherus apud Persas in convio assumsit, unde gaudio inexplebili, quali antea nunquam, implebatur, inde amplexus,„

plexus, risus, jocusque &c. at finita cœna, dum adscendisset equum, virtus aliam ideam ipsius cerebro inplantabat, haud aliter ac si Pegaso insidens volitasset per nubes & coloratissimos Iridis arcus, ac si cum Diis cœnasset; crastino die oblitus gestorum omnium.

c) MASLAC *Turcarum* seu *Bangve Persarum* conficitur ex *Canabis sativæ* maris polline cribrato & cum sputo in trochiscos redacto, vel sequenti modo: Rec. Foliorum Cannabis contus. M. ij, affunde aquam frigidam in vase clauso, exprime parum, iteretur, nova aqua adjiciatur, pulvis lavatus effundatur in vas testaceum non crustatum, agitetur pistillo paulatim affundendo aquam recentem continuo rotando; hic liquor filtretur per linteum & servetur colatus virescens. Hic ad libr. ß propinatus facit hilaritatem cum temulentia.

d) BANGVE *Indorum* ex *Hibisci Sabdariffæ*, (teste Hermanno in Mater. Medic.) foliis pari fere methodo conficitur, vel etiam folia hujus in pulverem teruntur, qui elixatur cum Oryza & butyro in eundem finem.

e) DATURÆ seminibus multum Turcæ abutuntur, cujus plures sunt species, quæ ad effectum variant, & certo modo propinata eam adferunt sumentibus stupiditatem, ut ad scelera quæ patrantur, animum non attendant, nec, sobrii facti, eorum recordari queant, & quamvis fur, domino spectante impudenti rapina peram spoliaret, is tamen hoc veneno inebriatus

injuſtum hoc eſſe non intelligat, nec poſtmodum in hujus rei memoriam in animum revocet, & adulteri ipſi ſpectantibus maritis, thalamum fœdare audeant, ab ira illorum pariter ac memoria ſecuri. Meretricem fuiſſe ferunt, quæ ſeminis hujus infuſo nobiliores intoxicaverit puellas & ſalaces admiſerit juvenes, unde ſecuta conceptio virginibus plane ignoratis, anicula vero, re comperta, vivi comburio juſtas dedit pœnas.

f) PINANG *Indorum* Maſticatorium familiare conficitur ex foliis *Piperis* in cucullum convolutis, quibus inditur nucis *Arecæ* immaturæ lamella cum momento *Calcis vivæ*; hoc Maſticatum prolicit ſalivam, corroborat gingivas, tingit dentes rubros, os grato halitu commendat; immatura nux Arecæ cerebrum leviter inebriat.

g) HYOSCYAMI *nigri* radices ſæpe verno tempore inter paſtinacas lectæ atque comeſtæ homines ebrios, ſtultos, furioſos, diverſo modo, pro cujusque indole, fecerunt.

h) HYOSCYAMUS *Phyſaloides*, qui creſcit in Aſia orienti, miſceri poterit potione quacunque, & qui hujus infuſum biberunt, temere effutire dicuntur, quod quisvis eos interrogaverit, etiam ſi maxime id arcanum foret, ex relatis auctoris Heintzellmanni.

i) *BellaDonna*, Atropæ ſpecies viroſa, eluſit multoties pueros Baccarum avararum, qui comeſtis fructibus furibundi, tanquam ab *Acteæ* baccis, inſonaverunt.

k) MIL-

k) MILLEFOLIUM cum Humulo cerevisiæ injectum, reddit cerevisiam inebriantem & potatores fere insanos. *Flor. Svec. 2. n. 770.*

l) SCLAREA & MELISSA in eundem effectum cerevisiæ infunditur a Germanis & Anglis.

m) CROCI vis lætificandi & risus assiduos ciendi antiquissima est & nobilissima, etiam ex observationibus recentiorum.

n) LOLIUM *annuum*, Hordeo immixtum pro cerevisia confiscenda, potatores scotomos, stultos & temulentos reddit.

o) TABACUM ab insvetis in fumo haustum vertiginem, temulentiam aliaque incommoda affert, ut vulgo notissimum.

p) BARBI *Cyprini* ova comesta facere temulentiam, nec non titubationes, testantur auctores, sed cum hæc nobis peregrina ea missa facimus.

§. IV.

ARTIFICIALIA inebriantia sunt spiritus quicunque, fermentando producti ex plantis, alioquin minime inebriantibus.

q) CEREVISIA quævis ex Hordeo aut Tritico, similibusque seminibus cocta & fermentata frequens est Europæis.

r) VINUM est succus e baccis Vitis aut aliis quibuscunque fructibus carnosis expressus & fermentatus; huc pertinet etiam CEDRA e Malo, Pyro, Pruno, Sorbo, Cratægo, Oxyacantha, Myrto, Corno, Moro, Punica, Ficu, Rhamno, Loto, Ceratonia, Anacardio &c. LACRYMÆ Betulæ, Palmæ &c. fermentatæ.

s) SPIRITUS destillati ex fructibus, inprimis e plantis odoriferis, prævia semper fermentatione.

§. V.

Actio ejusmodi spirituosorum tam admiranda est, quam eximia, id enim efficiunt, quod aliud quodcunque efficere nequit: recte vero si adhibita fuerint, nihil quidquam illis comparari potest; hinc *Poëtæ* etiam mystice eadem descripserunt.

NECTAR Deorum potus caute bibendus est, ubi horripilationes, lassitudines, tremores, immo curas, melancholiam, mœstitiam fugat; auget appetitum, digestionem, circulationem, somnum, calorem, colorem, hilaritatem, ingenium; intemperantius vero si bibatur, musculi non auscultant, sed vacillant & tremunt; risus copiosus; objecta duplicantur, loco non suo sistuntur, longius seu propius justo locantur; modum omnem si transilias, importabit stultitiam, balbutiem, singultum, vomitum, sopores, apoplexiam, donec membra, loquela, actiones humanæ cessant & læsiones gravissimæ non sentiuntur.

NEPENTHES nobile, oblivionem tristitiæ veniamque adferens. Plin. hist. mund. XXV: 11. potus fuit veteribus ejusdem naturæ cum nostris inebriantibus, & aliquod forte eorum. Cum Regina Helena, amisso regno, conjuge, liberis bonisque omnibus, ad Regem Ægypti *Protheum* pedibus veniret, seque omnium miserrimam esse quereretur, nec solatium admitteret ullum, corpus ejus balneari aqua lavandum curavit & nepen-

thes

thes non nihil ipsi propinavit, unde doloris illa oblivisci, fluxa & inania mundi contemnere, jocari & ridere cœpit. Homer. Odyss.

Nepenthes statim injicit medicamen Jaccho,
Iræ cunctorumque malorum oblivia ducens.
Hoc si quis mixtum Cyatho persumserit, ille.
Luce ista nunquam lacrymas effundat obortas,
Non si vel facto genitor decedat uterque
Nec fratrem natumque vigentis cuspidi ferre
Ante oculos si transfigat truculentior hostis.

MEDEA Æsonem, senio confectum, hoc forte, nec alio, usa medicamento ad juvenile revocavit robur.

CIRCE, quæ socios Ulyssis mutavit in sues & alia bruta, describitur a Poëtis ad pingendam ebrietatem in gente medicatis poculis non adsveta, qua capti brutorum instar fordide agebant, de itinere perficiendo parum solliciti. Ulysses autem Allio sive Mercurii Moly præmunitus inebriationem vitavit.

§. VI.

METEMPSYCHOSIN seu transmigrationem animarum credebant Pythagorei, atque etiamnum credunt, qua statuitur animam, corpore egressam humano, aliud intrare animal, eo momento natum, atque tandem post varias migrationis vices in hominem redire, unde quoque summa cavent religione, ne vel ab ipsis vel ab aliis, ullum animal, immo ne minutissimum quidem insectum, necetur, verentes ne forte parentum aut majorum anima

ibi

ibi jam ſuam habeat ſedem. In hanc forte opinionem eo inducti ſunt, quod cum aliis multis, illis, imprimis qui humanas *pingunt* formas, fingunt in humana facie expreſſam cerni poſſe alicujus bruti ſimilitudinem velut leonis, tigridis, urſi, canis, accipitris &c. quæ theoria diu regnavit apud veteres *Phyſionomiſtas*, qui forte credebant, externum hunc oris habitum dependere ab anima, quæ ab animali ejusmodi transmigraſſet in hominem.

ALCHYMISTÆ veteres *Panaceas* ſuas, ſenibus juventam reddituras, multum jactaverunt: ſi quid vero hujusce virtutis confici poterit, hujus id oportet eſſe generis. Et ſane ſi efficere poſſumus, ut, reducto ſene, limina ſepulcri calcante, ad gradum juvenis, hic effectus perſiſteret, neque, ut vis hujus æque ac potus ipſe, foret volatilis, ſcopum hunc eſſemus aſſecuti, quem ſub hac ſaltem hypotheſi poſſibilem videmus; unde etiam concludimus, ſenectutem non tantum conſiſtere in rigiditate ſolidorum, ſed potius in laxitate & atonia ſyſtematis nervoſi.

SCALA ÆTATIS VII conſtare ſtatuitur gradibus:

Senex	frigidus,	tardus,	obliviofus,	abſtemius,	triſtis.
Vir	temperatus,	robuſtus,	ſapiens,	moderatus,	tranquillus.
Juvenis	calens,	vigorofus,	ratiocinans,	potator,	hilaris.
Adoleſcens	transſpirans,	agilis,	garrulus,	libidinofus,	jocans.
Puer	crepens,	curſitans,	memor,	famelicus,	ludens.
Infans	ſudans,	labens,	balbutiens,	ſtultus,	mutabilis.
Embryo	balneans,	natans,	ſtupidus,	dormiens,	innocens.

Quod

Quod ſi ſeni dederis Medeæ pharmacorum hauſtus aliquos, videbis eum per eosdem, quibus adſcenderat gradus, retro ferri, donec in imo ſubſiſtens repueraſcat.

§. VII.

Ut Phyſici veritates ſuas experimentis ſuperſtruunt, ſic Medici quoque ſuis placitis experimenta & obſervationes ſubſternunt Ut igitur vivis coloribus depingatur miraculoſus inebriantium effectus, lectores in theatrum ejusmodi deducere lubet, ubi ſuis oculis effectum videant. Itaque ſequamini L. B., quæſo me ad Sellam vinariam. Heic extra portam offendo Senem optimum N. N., in amplexus ejus ruo, & quod me pridem prolixe exceperit, gratias ago, meque in eo eſſe ſignifico, ut eum inviſam. Rogo ergo, dignetur in domum proximum mecum intrare ut ibi ſermones conferamus familiares. Is quærit, quænam ſit domus: reſpondeo, *Bacchi templum* eſſe, quo ex ſuſpenſa conſtat hedera effigiem includente obeſi *Bacchi* cornibus coronati, pedibus hircinis ocreati, dolioque inſidentis vinario. Senex meus ſiniſtrum claudens latus ægre ſequitur me in ſecretum Bacchi *conclave*, ubi ſoli conſidere poſſumus familiariſſime confabulaturi.

Ingreſſus, ſenem feſſum ſedere jubeo, qui annis, curis, laboribus, morbisque confectus, nutante capite, tremulis manibus, langvente animo & ſtillante naſo quieſcit. Quæro quid novi ex Africa & relationibus publicis? reſpondet diu jam

C eſſe,

eſſe, quum nullas legerit ejusmodi relationes, quod nihil niſi mala contineant, utpote horrendas bellorum procellas, vaſtationes terrarum, hominumque innocentium indignas neces.

a) Cellariam voco Medeam Nectareum liquorem poſcens, quo Æſonem grandævum in juventutem reſtituit, unde ſuum cuique noſtrum impleri jubeo poculum. Senex bibere abnuit: ſed doceo hoc nectar illa ætate ei non nocere, ſed potius parce adhibitum cordiale eſſe præſtantiſſimum, inque ejus ſanitatem totum ebibo; ille demum poſt multas preces ſuum viciſſim haurit. Octava vix horæ pars inter fabulandum effluxit, quum naſus, ſenis ſiccatur, caput & manus firmantur, animus exhilaratur & ruga ſenilis perit, paucis: de ſeptima ſcala ætatis in *ſextam* deſcendit, & de bello quod Europam jam miſcet, loqui incipit, memorans quam optabile foret ut belligerantes nationes pacem facerent, quum bellum dudum & terras civibus & æraria opibus exhauſerit, omniumque rerum pretia mirum in modum auxerit.

b) Rogo Medeam, ut pocula adhuc impleat ſuo nectare atque in uxoris ejus honorem meum ebibo Cyathum; primum renuit, dictitans unum hoc poculum ſibi ſufficere, nec conſveviſſe ſe plura bibere; ſed precibus adactus, ut pro hoc ſaltem ſcypho gratias agat, iterum ſe pleno proluit poculo. Tum vero video genas ſenis palentes modico ſuffundi rubore, mentem & judicium firmari, corpus incaleſcere, animumque læta excitari alacritate.

te. Ambulat & differit de ſtrenua Regis Boruſſiæ fortitudine & Imperatoris Daunii lentis quidem, ſed cautis molitionibus: addit hoc vinum eſſe admodum generoſum & præſtantius, quam quod in œnopolis vulgo vendi ſolet; jam enim ad *quintum* deſcendit gradum.

c) Medea tertium infundit poculum (ego meum jam & deinceps aqua impleri jubeo) ſenex ſe modici Bacchi munera transſilire dicit, ſed raro vinum tam excellens ſibi offerri, atque adeo parum intereſſe, plus an minus bibat. Fauſta quævis familiæ ejus precamur, ſenex incaleſcit, lætatur, totius belli decurſum & bellantium commoda ediſſerit, ambulat alacriter cumque ancilla jocatur; jam enim dudum in *quarto* eſt gradu.

Unum adhuc poculum bibimus in memoriam amicorum abſentium, & fatetur ſenex vinum per aliquot annos ſibi non tam ſapidum fuiſſe, narrat fata ſuæ juventutis & luſus, qui placuere quondam, loquitur indeſinenter, ſed non niſi de rebus ludicris & jocoſis, ne momento quidem quieſcit, & facies jam plane rubet, nam *tertium* in deſcenſu jam attigit gradum.

d) Addit puella poculum quintum, in fauſta rerum bonarum omnia exhauriendum; ſenex vero, hoc e poto ſedere præoptat, titubat greſſu, hæſitat ſermone, cui jam ordo nullus, nam in *ſecundo* jam hæret gradu.

e) Ancilla poculum gratiarum agendarum adfert, quod ſtatim ebibitur; ſenex palleſcit, mutus

 ſedet,

ſedet, dein ſupinus labitur, &, quæ bibit, vomitu reddit, ut manibus ſit domum portandus, caret enim ſenſu, voce, nec ſtare nec ulla ratione ſe regere ipſe poteſt, quia jam *primum* tenet ætatis gradum.

Ulterius ad dexteram in veſtibulo partem converſi, *Theatrum* Bacchi publicum ingrediamur, quomodo heic ſacra ejus celebrentur viſuri; ſed audio extra fores boatu, hinnitu, ſtrepitu. grunnitu intus tecta perſonare. Furtim ergo & ſimulanter intremus & conſiſtamus poſt aulæum, ne lacerantibus prædæ ſimus beſtiis. Videmus heic omnes menſæ maximæ circumſidentes, a domina Circe, quæ in pavimento ſpatiatur, in bruta eſſe commutatos, ut, præter figuram externam, vix humanæ naturæ priſtinæ ſit reliquum. Aſſident duo Muſici ludentes: Alter Ovidius audit, canens:

Vina parant animos, redduntque laboribus aptos,
Cura fugit multo diluiturque vino.
Tum veniunt riſus tum pauper cornua ſumit;
Tum dolor & cura rugaque frontis abit.

Alter Horatius canit:

Tu ſemper reducis mentibus anxiis
Viresque, & addis cornua pauperi.
Poſt te neque iratos trementi
Regum apices, neque militum arma.

Qui menſæ præſidet commutatum videtis in EQVUM ferocientem, qui elato collo & lato pectore ceteris præſtare ſibi videtur, vehementi cachinno hinnitum referens.

TAU-

TAURUS alter truci vultu eſt, qui, demiſſa coma, transverſa tuetur, malumque obmurmurat.

SUS tertius eſt ſine modo bibens, & quidquid adponitur in ſe profuſe ingurgitans.

CANIS evaſit quartus in angulo ſedens, immundus vomitu ſe ac ſocios conſpurcans.

GALLINACEUS factus eſt quintus, qui ſe jactat & res ſuas geſtas, ſuaque merita ſuperbe & ſine fine decantat.

PSITTACUS garrulus eſt ſextus, qui ſine mora interjecta, de ſe & aliis loquitur ignota pariter ac cognita, etiam quæ ſileri debent, incaute effutiens.

PHILOMELA ſeptimus inceſtas Bacchi & Veneris cantilenas modulatur & nullum ſibi vocis ſvavitate parem judicat.

CUCULUS illuſorius octavus alios alto ſpernit ſupercilio, ipſis licet ne hilum quidem prudentior.

FABANUS nonus eſt factus, huc illuc circumvolitans omnium impetit naſos, omnes hunc pugnis petunt, & e re eſt, ut quisque ſibi caveat, ne vulneretur; modum enim impudentiæ neſcit.

In HIRCUM commutatus eſt fœtidum decimus, cellariam inſequens. Alios tædet recenſere, utpote qui tot diverſa referant bruta, quot fere diverſi ſunt homines; mænas cellaria clamat interim & urget, tempus eſſe, ut *ſacramentum* dicant Baccho in perpetuam hujus feſti diei memoriam: hinc omnes loco ſuo moti in genua ſe provolvunt, ipſa argumentum Scyphi proponit, jubetque ut omnes hi compotores & orgiorum ſocii, *fraternitatis* no-

mine & vinculo conjungantur, qui vero, pergit, a nobis diſſentire audet is ad necem usque verberabitur, potantibus his illa canit:

Nox & amor vinumque nihil moderabile ſvadent.

Fabula finitur exodio, quod orgia *Bacchi* dicitur; ſunt enim, qui putent infra dignitatem eſſe fraterternitatis ſacramento ſe Baccho obligare, in memoriam ſordium perennem. Hinc exſtinguuntur candelæ, proſternuntur menſæ, tolluntur ſellæ, franguntur feneſtræ, omnes in unum coëunt, pulſant, lacerant, mordent, conculcant ſe invicem, vulnerantur corpora, ſcinduntur veſtes, excitatur clamor, exſecratio, lamentatio, livor, vulnera, ſangvis, vomitus; Demum omnes conjiciuntur foras, domum aut in carcerem per vim deportantur; mane ſequenti evigilant corpore vulnerato, facie lacerata, veſtibus vomitu conſpurcatis, crumena vacua, manibus tremulis, capite dolente, faucibus aridis, corpore febricitante, animo melancholico, triſti præteritorum memoria, jamque plane aliud cogitantes, quam proxima veſpera.

§. VIII.

Syſtemate norvoſo intelligimus Cerebrum cum Medulla eorumque proceſſus Nervos. Syſtemate Nervoſo differunt Animalia a vegetabilibus. Hæc Animalia Senſu & Motu gaudent, quibus vegetabilia deſtituuntur, ergo & hoc a ſyſtemate eorum nervoſo.

Inſipida & ſapida mere talia ut Dulcia ſ. Acria, Acida ſ. Amara, Viſcoſa ſ. Salſa, Pingvia ſ.

Stiptica

Stiptica ne quidquam mutant in ſenſibus & motu Animalium, at odorata, ut volatilia & Spirituoſa, unica ſunt, quæ hæc in Animalibus mutant, adeoque & in Syſtema nervoſum agunt. Hæc Syncope correptos ex orci faucibus eripiunt, ut ſpiritus ſalis Amoniaci, Acetum, Vinum fragrantia; Triſtes, Hilares, & Lætos faciunt, ut Crocus, Horminum, Meliſſa. Laſſo refocillant eisque vires addant ut vina. Timidos audaces faciunt, Torpidosque excitant, rigidosque agiles reddunt ut Pocula. Frigidos calefaciunt pulſu citatiore, transſpiratione reliquisque ſecretionibus auctis; immo ſtupidos & obliviosos memores & ingenioſos reddunt.

Senectutem a ſola rigiditate ſolidorum derivant non pauci. At quum ſpirituoſorum effectus reddit ætati amiſſam promptitudinem, hilaritatem, libidinem, memoriam &c. inde conſtat ſenium ejusque calamitates potius in ſyſtemate nervoſo, quam in ſolidis quærendas.

Hæc ergo Medicamenta Diætetica ut refocillant corpus & animum, ita in his variæ nationes ſolatium non raro quæſiverunt. At vero ut horum natura volatilis eſt, ita & eorum effectus volatilis & monentaneus; quem Mercurium volatilem, ſi quis mortalinm figere poſſet, crederet ſe merito verum lapidem Philoſophorum veramque Panaceam detexiſſe; at fruſtra hoc in hunc usque diem quæſivere mortales, & forte ſemper quærant.

Ut

Ut horum vis cogit magis vel minus ſyſtema nervoſum ad contractilitatem, ita etiam ceſſante eorum effectu, reddit ſyſtema nervorum in poſterum magis debile, veluti tendo nimis tenſus dein laxior evadit; hinc qui ejusmodi heroicis ſæpius abutuntur & procellis ebrietatis ſeſe expoſuerunt, tremuli & infirmi evadunt ante annos, ut quoties novo inebriantium non excitantur imbre, langvent inde viſcera debiliora, ut ſuas functiones non peragant niſi novo proluantur imbre, immo ad omnia obeunda munia inhabiles ipſi evadunt, atque ideo pharmacum hoc repetere coguntur, ut illis carere prorſus nequeant, quemadmodum refert *Boerhave* comment. 2. P. 137. *Qui poculis indulgent, his fatalis neceſſitas oritur ea repetendi. Non absque ſumma commiſeratione vidi juvenem, qui mane expergefactus erat pallidus, genis pendulis, manibus tremulis, contremiſcebat palpitatione cordis, nullum fere membrum movere poterat, multo minus veſtes induere niſi prius aliquot uncias ſpiritus ſumeret; dum huic neceſſitati obluctaturus in ſyncopen incidebat, ut invitus cogeretur illo uti, donec in flore ætatis periit.*

Agunt adeoque hæc inebriantia uti ignis potentialis, qui in gradu 1. favet, 2. calefacit, 3. urit, 4. comburit. Vini Rhenani Cyathus merito cordiale heroicum audit, at Alcoholis ſeu ſpiritus ejus dephlegmati Cyathus lethale venenum & extemperaneum evadit. Hinc idem medicamentum ratione doſeos roboret & debilitat, vigilias

exci-

excitat & ſomnum inducit, vitam excitat & ſuffocat, contrario effectu.

Abuſus itaque horum deleterius eſt & præcocem ſenectutem adſert, ut raro videas eos, qui ſpiritibus deſtilatis fortioribus abutuntur ad quinquaginta annos pertingere, plurimos vero debiliori ejusdem ſpiritus ſpecie uſos forte hanc annorum ſuperare metam.

§. IX.

Qui fragilem longe cupimus perducere vitam,
Luxuria vitæ cur breviamus iter. OVENUS.

Sed tædet atque etiam pudet conſiderantem quam miſera & deteſtabilis ſit conſvetudo rationalis hominis, qui hunc liquorem ingurgitando amat exuere nobiliſſimam conditionem humanam & in Bruti ſpeciem transmigrare, quare etiam Salvator ipſe *Matth*, *XXI. Attendite vobis ne graventur corda veſtra crapula & ebrietate. Et Salomon Prov. XXIII. ubi væ? ubi dolor? ubi rixæ, ubi querela? ubi ſine cauſſa vulnera? ubi rubedo oculorum? nempe illis, qui ſectantur vinum & ſtudent calicibus epotandis. Ne intuearis vinum quando rubet, cum ſplendet in vitro color ejus, ingreditur blande, ſed in noviſſimo mordet ut Dipſas & ſicut Hæmorrhous venena fundit.*

Sed hoc argumentum e cathedra noſtra ad Theologorum remittimus, quamvis plures hujus

ignis liquidi abuſu, quam fati lege ſuccubuerint; in memoriam tantum revocantes verba *Alleni.*

O beatam temperantiam, nunquam ſatis laudandam, nunquam ſatis admirandam, primævæ ætatis, quam feciſti decus & tutamen, tui ipſius ſvadelam utique es, & pretium, lætis aliquando Saturni temporibus viſam, puris piisque animis anni ævo cultam usque & colendam, tu recta tuos ducis cultores ad longam, nec non jucundam ſenectutem; vultu placido juvenili & grato. Tu denique tuis ipſius laudibus ornaris & amabilis ab ipſis dicaris virtutem hanc videant contabeſcantque relicta.

S. D. G.

